

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [Õigusabi](#) > Germany

Õigusabi

Saksamaa

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Kui teid nõustab ja esindab advokaat, on tal õigus saada tehtud töö eest tasu, mille suurus sõltub suuresti kohtuvaidluse eseme väärtusest. Kui asjaga pöördutakse kohtusse, kaasnevad ka kohtukulud. Need ei hõlma üksnes kohtulõivusid, vaid ka kulusid, mille õigusabi vajav pool peab tasuma kohtu nõutud toimingute tegemiseks või mis on vajalikud asjakohase hagi/kaebuse/avalduse või kostja / vastustaja / asjast puudutatud isiku vastuse esitamiseks. Pool, kes ei vaja tasuta õigusabi, peaks tavaliselt need kulud kandma. Kui kohus teeb otsuse kõnealuse poole kasuks, hüvitab tema kulud vastaspool.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi (*Beratungshilfe*) ja tasuta õigusabi (*Prozesskostenhilfe*).

Õigusnõustamise ja esindamisega seotud abi väljaspool kohtumenetlust (nõustamisabi) antakse abivajajatele väikese sissetulekuga isikute õigusnõustamise ja esindamise seaduse (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen (Beratungshilfegesetz)*) alusel.

Kohtumenetluses osalemiseks saavad abivajajad tasuta õigusabi vastavalt tasuta õigusabi käsitlevatele õigusnormidele.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Nõustamisabi või tasuta õigusabi antakse juhul, kui õigusteenuseid sooviv isik ei suuda saada kokku vajalikke rahalisi vahendeid oma isiklike ja majanduslike asjaolude tõttu (abivajadus) ning kui tal ei ole abi saamiseks muid mõistlikke võimalusi (nt õigusabikulude kindlustus, üürnike ühenduse või ametiühingu nõu).

Lisaks ei tohi tema õiguste kaitseks kavandatud meetmed olla alusetud. Kui tasuta õigusabi antakse, peab kavandatud kohtusse pöördumine või õiguste kaitsmine kohtus olema ka piisava eduväljavaatega. Tasuta õigusabi taotluse kohta otsust tegev kohus peab taotleja esitatud faktiliste asjaolude ja kättesaadavate dokumentide põhjal leidma, et taotleja õiguslik seisukoht on õige või vähemalt põhjendatud, ning peab olema veendunud, et taotleja suudab esitada faktiliste asjaolude kohta tõendid. Kui õiguslikud nõuded on täidetud, on asjaomasel isikul õigus saada nõustamisabi või tasuta õigusabi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi (mis hõlmab nõustamist ja vajaduse korral esindamist) antakse tsiviilasjades, sealhulgas tööõiguse, haldusõiguse, konstitutsiooniõiguse ja sotsiaalõiguse asjades. Ainult nõu antakse kriminaalasjades ja haldusrikkumiste puhul. Asjades, milles tuleb kohaldada teiste riikide õigust, antakse nõustamisabi juhul, kui

juhtumi asjaolud on seotud Saksamaaga. Maksuõiguse asjades nõustamisabi ei anta.

Tasuta õigusabi antakse kõikides tsiviilvaidlustega seotud menetlustes, hagita menetlustes ning töö-, haldus-, sotsiaal- ja maksukohtu (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht ja Finanzgericht*) menetlustes. Süüdistatavad kriminaalmenetluses ja võlgnikud pankrotimenetluses tasuta õigusabi ei saa. Ammendavad erisätted süüdistatavate kohta kriminaalmenetluses sisalduvad kohtu määratud kaitsjaid käsitlevates õigusnormides. Pankrotimenetluses võidakse võlgnikule võimaldada menetluskulude tasumise edasilükkamist, kui võlgnik on lisaks pankrotiavalduse esitamisele taotlenud täitmata jäänud võlgadest vabastamist. Kui võlgnik seda eraldi taotleb, määrab pankrotikohus sel juhul talle tema valitud advokaadi, kes on nõus võlgnikku esindama, kui advokaadipoolne esindamine osutub vajalikuks.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Sellist erikorda kehtestatud ei ole. Olemasolevad nõustamisabi ja tasuta õigusabi saamise võimalused hõlmavad ka kiireloomulisi juhtumeid.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Nõustamisabi ja tasuta õigusabi taotluse vorme saab esimese astme kohtutest (*Amtsgerichten*) ja advokaatidelt.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Vajalikke sissetulekuandmeid tuleb usutavalt tõendada asjakohaste dokumentidega (nt palgaleht või füüsilisest isikust ettevõtja korral viimane maksuotsus).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi taotlus esitatakse esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas on õigusteenuseid sooviva isiku alaline elukoht (üldine kohtualluvus). Kui selle isiku elukoht ei ole Saksamaal, on pädev esimese astme kohus, mille tööpiirkonnas nõustamisabi vajadus tekib. Seda liiki abi saamiseks võib pöörduda ka otse advokaadi poole. Sel juhul tuleb vajalik taotlus esitada esimese astme kohtule hiljem – nelja nädala jooksul.

Tasuta õigusabi taotlus tuleb esitada kohtule, kes menetleb asja, mille jaoks abi taotletakse, või kuhu sellega pöörduetakse. See kohus (ja mitte näiteks sotsiaalhoolekandeesutus) vaatab taotluse läbi ja otsustab, kas tasuta õigusabi andmise tingimused on täidetud.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Teavet nõustamisabi ja tasuta õigusabi kohta saab esimese astme kohtutest ja advokaatidelt.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Kui teil on õigus saada nõustamisabi või tasuta õigusabi, peaksite täitma asjakohase vormi, lisama sellele vajalikud dokumendid ja esitama selle 8. küsimuse vastuses osutatud asutusele.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Õigusteenuseid sooviv isik võib saada nõustamisabi enda valitud advokaadilt. Bremeni ja Hamburgi liidumaal saadakse nõustamisabi avalik-õiguslike õigusnõustamiskeskuste kaudu. Advokaadid on kohustatud nõustamisabi andma. Seda liiki õigusabi taotluse võib tagasi lükata ainult erijuhtudel, kui selleks on mõjuvad põhjused.

Advokaadi võib vabalt valida ka tasuta õigusabi korral. Menetlusosaline peab valima advokaadi, kellel on õigus teda kohtus esindada. Kohtu esimees valib ja määrab advokaadi üksnes juhul, kui asjaomane isik ei suuda leida advokaati, kes sooviks teda esindada.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Advokaadil on õigus nõuda isikult, kellele ta on osutanud nõustamisabi teenuseid, 15 eurot, millest võidakse olenevalt asjaomase isiku olukorrast loobuda. Teistsugused tasukokkulepped on kehtetud. Advokaat saab ülejäänud osa oma tasust riigikassast.

Tasuta õigusabi katab kõik menetluskulud, välja arvatud menetlusosalise sellised kulud, mis ei olnud tema õiguste kaitseks vajalikud. Muid kulusid tasuta õigusabi vajavale isikule ei kaasne.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kui tasuta õigusabi saamise tingimused on täidetud, ei pea menetlusosaline muid kulusid kandma. Tasuta õigusabi andmine tähendab, et see katab kõik vajalikud menetluskulud. Kui aga menetlusosaline on rahaliselt suuteline kasutama osa oma sissetulekust menetluskulude katmiseks, peab ta vastava summa maksma kas täielikult või osaliselt osamaksetena tagasi riigikassasse, millest kulud kanti. Isiklikud ja majanduslikud asjaolud võidakse läbi vaadata kuni nelja aasta möödudes menetluse lõpetamisest ning nõuda osamaksete tasumist või muuta kehtivate osamaksete summat. Tasutavate osamaksete maksimaalne arv on 48.

Tasuta õigusabi ei pruugi katta kõiki menetluse osi (nn osaline tasuta õigusabi). Sellisel juhul piirdub tasuta õigusabi üksnes menetluse selle osaga, mille jaoks seda anti.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Tasuta õigusabi andmine ei hõlma automaatselt apellatsioonkaebusi. See lõpeb siis, kui asja menetlev kohus teeb otsuse. Apellatsioonimenetluseks on siiski võimalik uuesti tasuta õigusabi taotleda. Apellatsioonikohus hindab, kas pool vajab endiselt abi ning kas apellatsioonkaebus on põhjendatud ja omab eduväljavaadet. Seda, kas apellatsioonkaebus omab eduväljavaadet või kas see on põhjendatud, ei hinnata juhul, kui apellatsioonkaebuse esitas vastaspool. Kui need tingimused on täidetud, on menetlusosalisel õigus saada tasuta õigusabi.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Nõustamisabi saab tühistada, kui see põhineb õigusteenuseid sooviva isiku esitatud valetabel.

Tasuta õigusabi saab tühistada ainult järgmistel asjaoludel:

1. kui abi saadi pettusega, esitades vaidluse kohta ebaõiget teavet;
2. kui abi andmise sisuliste tingimuste rahuldamiseks esitati ebaõiget teavet ja vajalikud deklaratsioonid jäeti esitamata;
3. kui väidetud isiklikud ja majanduslikud asjaolud abi saamiseks ei vasta tõele;
4. kui isikul on osamaksete võlgnevusi või
5. ta jätab teatamata sellest, et tema sissetulek on märkimisväärselt suurenenud või et muutunud on muud majanduslikud asjaolud või aadress.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Saksamaal eristatakse nõustamisabi ja tasuta õigusabi (vt vastus 2. küsimusele).

Kui esimese astme kohus on tagasi lükanud nõustamisabi taotluse, saab selle otsuse peale esitada viivitamatut edasikaebust (*sofortige Beschwerde*).

Kui tagasi lükatakse tasuta õigusabi taotlus, saab taotleja esitada kohtu selle otsuse peale viivitamatut edasikaebust ühe kuu jooksul, kui põhikohtuasja vaidluse eseme väärtus ületab 600 eurot. Kui põhikohtuasja vaidluse eseme väärtus ei ületa 600 eurot, on edasikaebamine lubatud üksnes juhul, kui kohus lükkas tasuta õigusabi taotluse tagasi ainult isiklike ja majanduslike asjaoludega seotud tingimuse põhjal.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotluse esitamine peatab selle nõude aegumistähtaja, mille tagamist või täitmist taotletakse ja millega seoses tasuta õigusabi taotletakse. See tähendab, et ajavahemikku, mille jooksul aegumistähtaeg on peatatud, aegumistähtaja arvutamisel arvesse ei võeta. Taotluse esitamise järel peatatakse aegumistähtaeg aga üksnes juhul, kui tasuta õigusabi taotlusest teatatakse kohe ka vastaspoolele. Hilisema teatamise korral peatatakse aegumistähtaeg alates kuupäevast, mil vastaspoolt tasuta õigusabi taotlusest teavitati.

Lisateave

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

Viimati uuendatud: 07/08/2025

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.